

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

ปัญหาที่ต้องการวิจัยในครั้งนี้ คือปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ในวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ในการนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ความคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย นอกจากนี้ได้สำรวจความคิดเห็นของครูอาจารย์ในหมวดวิชา ภาษาไทยเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า หมวดวิชาภาษาไทย ตลอดจนข้อคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ ผลของการสำรวจที่ได้มาจะเป็น การรวบรวมความคิดเห็นในค่านต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู ดังนั้น การเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการ รวบรวมนี้ จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยใน วิทยาลัยครูต่อไป

เมื่อได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ แล้ว จึงได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

การเลือกตัวอย่างประชากร

เนื่องจากวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนทั้งสิ้น 35 แห่ง ในจำนวนนี้ยังไม่เปิดการเรียนการสอน 6 แห่ง เพราะเป็นระยะแรกจัดตั้ง จึงมี เพียง 29 แห่งที่เปิดการเรียนการสอนตามปกติ วิทยาลัยครูทั้ง 29 แห่งนี้ตั้งอยู่ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยจึงเลือกเอาวิทยาลัยครูทั้ง 29 แห่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังรายชื่อวิทยาลัยครูที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ คือ

1. วิทยาลัยครูภูเก็ต
2. วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
3. วิทยาลัยครูสงขลา
4. วิทยาลัยครูเพชรบุรี

5. วิทยาลัยครูยะลา
6. วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง
7. วิทยาลัยครู เชียงใหม่
8. วิทยาลัยครูลำปาง
9. วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์
10. วิทยาลัยครูนครสวรรค์
11. วิทยาลัยครู เทพสตรี (ลพบุรี)
12. วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม (พิษณุโลก)
13. วิทยาลัยครูสกลนคร
14. วิทยาลัยครูอุครธานี
15. วิทยาลัยครูมหาสารคาม
16. วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
17. วิทยาลัยครูนครราชสีมา
18. วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
19. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
20. วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
21. วิทยาลัยครูพระนคร
22. วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยเกษตร
23. วิทยาลัยครูธนบุรี
24. วิทยาลัยครูนครปฐม
25. วิทยาลัยครูระยอง
26. วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
27. วิทยาลัยครูจันทรเกษม
28. วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
29. วิทยาลัยครูจันทบุรี

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย หรือผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู 29 แห่ง ๆ ละ 1 คน รวมจำนวน 29 คน และครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยอีก 29 แห่ง ๆ ละ 9 คน รวมจำนวน 261 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 290 คน

การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ โดยการอ่านจากเอกสาร วารสาร หนังสือ และวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ตลอดจนศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วขอคำแนะนำพิจารณาตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่เคยทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครูมาก่อน

หลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม

1. คำถามที่ใช้เป็นภาษากระชับและสื่อความหมายได้ดี เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาวิเคราะห์มากที่สุด
2. เพื่อความเหมาะสมสำหรับการวิจัย คำถามที่ใช้จึงเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ (Multiple Choiced Item) และแบบประเมินค่า (Rating Scale) ในบางกรณีก็ใช้เป็นคำถามเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น (Open ended Questions)

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถามหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย แบ่งเป็น 2 ภาค คือ ภาคที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล มีจำนวน 10 ข้อ เพื่อต้องการทราบอายุ เพศ ฐานะการสมรส วุฒิ ระยะเวลาที่ทำงาน คำนการศึกษ จำนวนชั่วโมงที่สอน เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ และจำนวนครั้งที่ได้รับอนุญาตจากกรมเจ้าสังกัดให้ไปศึกษาอบรมและปฏิบัติงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- ภาคที่ 2 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอน ก. และตอน ข. ตอน ก. เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบด้านต่าง ๆ ของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย แบ่งเป็น

11 คำน คือ

1. งานเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน
2. งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
3. งานควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
4. งานติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
5. งานส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
6. งานส่งเสริมการเรียนภาษาไทยของนักเรียนและนักศึกษา
7. งานวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนและนักศึกษา
8. งานติดต่อประสานงาน และธุรการ
9. งานจัดบริการวัสดุอุปกรณ์
10. งานบริหารบุคลากรทางวิชาการในมหาวิทยาลัย
11. งานฝึกสอนของนักเรียนและนักศึกษา

ในแต่ละคำ จะมีรายละเอียดของการดำเนินการตามคำนั้น ๆ แยกเป็นข้อย่อย ๆ ประมาณ 8 - 13 ข้อ ซึ่งคำถามแต่ละข้อ หัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทยจะต้องพิจารณาว่า ทำเอง ทำร่วมกับผู้อื่น ผู้อื่นจัดทำ หรือไม่มีการจัดทำ โดยถือเกณฑ์ดังนี้

ทำเอง หมายถึง หัวหน้ามหาวิทยาลัยปฏิบัติงานนั้นด้วยตนเอง หรือเป็นหน้าที่

โดยตรง

ทำร่วมกับผู้อื่น หมายถึง หัวหน้ามหาวิทยาลัยปฏิบัติงานนั้นร่วมกับครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของตน หรือครูอาจารย์อื่น ๆ ในวิทยาลัย

ผู้อื่นจัดทำ หมายถึง หัวหน้ามหาวิทยาลัยมอบหมายงานนั้นให้ครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของตนหรือครูอาจารย์อื่น ๆ ในวิทยาลัยเป็นผู้จัดทำ

ไม่มีการจัดทำ หมายถึง ยังไม่มีการจัดทำงานคำนั้น ๆ ในวิทยาลัย

เมื่อจบรายการแต่ละคำแล้ว จะเป็นข้อคิดเห็นของหัวหน้ามหาวิทยาลัยในงานคำนั้น ปัญหาที่ได้ประสบมาในการทำงาน และข้อเสนอแนะ ส่วนตอน ข. เป็นคำถามเกี่ยวกับการพิจารณาคุณภาพการปฏิบัติงานคำต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วในตอน ก. ว่า หัวหน้ามหาวิทยาลัย

ปฏิบัติหน้าที่ได้ผลเพียงใด โดยถือเกณฑ์ดังนี้

ดีมาก	หมายถึงการทำได้ผลเท่ากับ	80% ขึ้นไป
ดี	หมายถึงการทำได้ผลเท่ากับ	60 - 79%
พอใช้	หมายถึงการทำได้ผลเท่ากับ	40 - 59%
ไม่ดี	หมายถึงการทำได้ผลต่ำกว่า	40%
ไม่ได้จัดทำ	หมายถึงยังไม่มีกรจัดทำเรื่องดังกล่าว	

2. แบบสอบถามครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย แบ่งเป็น 2 ภาค และมีรายละเอียดของคำถามเหมือนกับคำถามของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย แต่ครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยไม่ต้องตอบคำถามในภาคที่ 2 ตอน ก. ให้ตอบเฉพาะตอน ข. ซึ่งเป็นคำถามให้ครูอาจารย์ในหมวดวิชาพิจารณาคุณภาพการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของหัวหน้าหมวดวิชาว่าทำไ้ผลเพียงใด โดยถือเกณฑ์ดังกล่าวแล้วในข้อ 1 นอกจากนี้ยังถามข้อคิดเห็นในงานด้านนั้น ๆ ปัญหาที่ประสบมาในการทำงานและข้อเสนอแนะของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยอีกด้วย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเบื้องต้น (Pre-Test) ก่อน โดยขอความร่วมมือจากนิสิตประกาศนียบัตรชั้นสูง และนิสิตปริญญาโทบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา สาขาการสอนภาษาไทย คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 15 คน เป็นผู้ลองตอบคำถาม เพื่อหาข้อบกพร่องของคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และสร้างแบบสอบถามที่แท้จริงขึ้นใช้ ซึ่งทำให้คำถามมีข้อบกพร่องน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู จำนวน 29 คน และครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย จำนวน 261 คน ตามรายชื่อวิทยาลัยครู ดังกล่าวแล้วข้างต้น จำนวน 29 แห่ง รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 290 คน

วิธีการแจกแบบสอบถาม วิทยาลัยครูในส่วนกลาง ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ส่วนวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ หลังจากนั้นได้ติดตามแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และรอรับคืนทางไปรษณีย์จาก

วิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค ปรากฏว่าแบบสอบถามของหัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทยจำนวน 29 ฉบับ ได้รับคืนมา 29 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แต่หลังจากคัดเลือกแล้ว มีจำนวน 2 ฉบับที่ปรากฏว่าตอบไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่นับเข้าทำการวิจัย จึงมีแบบสอบถามหัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทยจำนวน 27 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.10 ส่วนแบบสอบถามครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาษาไทย จำนวน 261 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 228 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.74 แต่หลังจากคัดเลือกแล้ว มีจำนวน 28 ฉบับที่ปรากฏว่าตอบไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงมีแบบสอบถามครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาษาไทย จำนวน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.62

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

แบบสอบถามภาคที่ 1 รายการข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งแบบสอบถามหัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทย และแบบสอบถามครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาษาไทย จำนวน 227 ฉบับ ผู้วิจัยได้แจกแจงความถี่ แยกตามหัวข้อ คิดเป็นร้อยละ หาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเสนอเป็นบทความ

แบบสอบถามภาคที่ 2 เป็นรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และความรับผิดชอบของ หัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทย ทั้งแบบสอบถามหัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทยและแบบสอบถามครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาษาไทย จำนวน 227 ฉบับ สำหรับแบบสอบถามตอน ก. ซึ่งใช้ถามเฉพาะหัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทย คิดเป็นร้อยละของทุกคำตอบจากแบบสอบถาม ส่วนคำถามตอน ข. ซึ่งใช้ถามทั้งหัวหน้ามหาวิทยาลัยภาษาไทยและครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทย คิคคำตอบโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำตอบแต่ละข้อ ๆ ของทุกคนจากแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเกอท์¹ (Likert)

¹John W. Best, Research in Education (New Delhi:Prentice Hall of India, 1963), pp. 164-165.

ซึ่งกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน ดังนี้

คุณภาพการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา

ดีมาก	ให้คะแนน	4
ดี	ให้คะแนน	3
พอใช้	ให้คะแนน	2
ไม่ดี	ให้คะแนน	1
ไม่ได้จัดทำ	ให้คะแนน	0

เมื่อกำหนดค่าของคะแนนดังกล่าวแล้ว จึงนำมาหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักของคำตอบ
จากสูตร²

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากสูตร³

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N}\right)^2}$$

ในที่นี้

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยของคะแนน น้ำหนักคำตอบ

S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน น้ำหนักคำตอบ

X = ค่าน้ำหนักของคำตอบเป็น 4, 3, 2, 1 และ 0

N = จำนวนคำตอบทั้งหมด

f = ความถี่ของคะแนน

²ประคอง กรรณสูต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 3; พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 41.

³ประคอง กรรณสูต, เรื่องเดิม, หน้า 51.

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยคุณภาพการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ
ของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ถัดตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

3.56 - 4.00	หมายความว่า	ดีมาก
2.56 - 3.55	"	ดี
1.56 - 2.55	"	พอใช้
0.56 - 1.55	"	ไม่ดี
00 - 0.55	"	ไม่ได้จัดทำ

ในส่วนที่เป็นคำถามแบบเปิดโอกาสให้ตอบโดยเสรี (Open-ended Questions) ของแบบสอบถามภาคที่ 2 ซึ่งเป็นความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชา และของครูอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับงานอื่น ๆ ที่มีการจัดทำเพิ่มเติม ข้อคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ของหัวหน้าหมวดวิชา วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม และเรียงอันดับความสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถามจากมากไปหาน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย